

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΘΡΑΚΗΣ (1)

Α' Σαμακοβίου Ἄν. Θράκης

(Κατ' ἀφήγηση Φιουχίδη χιόστη, λωρατζή καὶ τραγουδιάνου τοῦ Σαμακοβίου).

Ἐμεῖς στὰ σπίτια μας εἶχαμε διάφορα χρειάζουmena σάγκαρα, εἶχαμε μεσάντριγες, οἰζάνια, κότσους (2), χαλιά, παραγώνια, δίφτους, πλασταργιές, τσερέπτες γιὰ βλασκόητες, βλασκίτικο ἀλέβρι, γιὰ κατσαμάκι καὶ γιὰ μπλίκια, γιαομά στὶς κουπάνες, κουμάργια. Εἶχαμε τίνες, μετάνια κάδια, βοῦτες (3).

Εἶχαμε διάφορα φροῦτα : μουντροῦνες, τσεράπια, τζαρτζαλοῦδες, σοῦοβα, μούσπουλα, βαρούξυλα, ἀβράμια, λεφτόκαρα, ἀκράνια, τροῦκα, ζιμλάκια, ἀπροῦνες, νικοθόλου; ἀβάτσινα, χαμοκέρασα, πλανίτσες κ.λ.π. Εἶχαμε σταφύλια διάφορα : παμίτια, παφλαγόνες, ντερνάκαρα, μαυρομμάτες, κατσιβέλες, τσουμπιανές, ἀρίθρωγα, γύφτικα, τσεπρά, γανίτικα, κόκκινα διάφορα.

Εἶχαμε ξύλα διάφορα : Ὀδρενιό, δξυά, μέλαντρο, ὀστριά, σμέλιο, λέφκο, σώλιθρο, λεφτοκαριές γιὰ βεργιά, γιὰ κουντουρέδια.

Κάναμε λεισιές καὶ τσακιόσαμε τὶς βλάσκες, χόρτα, λογιῆς λογιῶ γιὰ σαλάτες τὸ πιὸ πολὺ. Ζωχές, ἀραδίκια, ἀγεοάνους, σβουγές, λόμποτη, τσουκνίδα, μάλαθρο, σέρκουλα, βροῦσλα ἀπὸ τὶς βροῦσιές, σαμάρδαλα κιἄλλα.

Εἶχαμε χόρτα γιὰ τὰ ζῶα : **μαχερίτη, μπουρῖκα, σαρπάκο, φακές, λόβια, τσωβελούκ.** **Σπέραμε** καὶ διάφορα : **λινάρι** ποὺ ἔβγαζε τὸ **ληνόξυλο** τὸ **κροκκίδι**, τὸ **σκοπλούτι**.

Κάναμε καὶ **τσουτσούδες ράμμα**. Σὲ μᾶς παίρνασι καὶ μαλλιά καὶ ἐφαίνασι, **γκρίζο, καρτσούνια, λαπτσίγια, τερλίγια, κάρτσες ἀμπαδένιες**, μὲ τὶς **κουντοῦρες** μὲ τὰ **γεμεγιά**.

Οἱ γυναῖκες φοροῦσασι ἄλλες **τσεμπέργια**, ἄλλες **καλεμκεριά**, ἄλλες **γιασμαδες**. Οἱ δὲ ἄντροι ἄλλοι **τσακσίγια, πανωβράκι, σαλταμάρες, ἀντεριά κ ἄ**.

Εἶχαμε καὶ **ρετζιπέρους**, ποὺ τὶς λέγανε **ζιβόλια**, δηλαδὴ γεωργοί, ποὺ ἦδασι καὶ καλοὶ σπιτονοικοκυραῖοι, ποὺ εἶχασι τὰ ζεύγη δους, τᾶμάξια δους. Σηκωνόταν τὸ πρῶι, ἐπαίρνασι τὰ **σεγκέγια**, ἐξεύασι τὸ **τροχούλη**, **ἔβαζαν ἀπάν ἀλέτρι**, τὴ **δράλα**, τὸ **λιναρίσιο δισάκκι**, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος

1) Τὰ περισσότερα τῶν τραγουδιῶν τῆς συλλογῆς αὐτῆς τραγουδοῦνται μὲ φωνὴ καὶ μέλος, ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατος ἡ καταγραφή τοῦ μέλους καὶ ἡ δημοσίευσή του, ποὺ τόσο πολὺ στοιχίζει. Ἐν εὐρεθῆ ὁ πατριώτης τῆς Θράκης, ποὺ θὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὸ ἔργο μας, ἢμπορεῖ ἀκόμη νὰ γίνῃ ἡ συλλεκτικὴ αὐτὴ ἐργασία καὶ νὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸ Ἄρχεϊον.

2) **κότσος**=γωνιά.

3) Ἐργαλεῖα τρυγητοῦ.

τοῦ δισακκιοῦ τὸ *σπόρο*, ἀπ' τὸ ἄλλο τὴν *πήτητα*, τὸ *νί*, τὴν *τσερέσνα*, τὸ *ζγόλερο* καὶ πάγει νὰ κάμνει.

Καὶ *εσπέρασι* λογιῆς λογιῶ γενήματα: *σιτάρι*, *βλάσκι*, *σίκαλη*, *κριθάρι*, *βρώμη*, *ρόβες*, *φανή*, *φασούλια* διάφορα. Τὸ χειμῶνα τὰ εἶχασι ὅλα ἔτοιμα: Τὸ σιταρίσιο τάλειυρι τὸ ἐκάνασε *ψιρούκι*. Τὸ βαλανίσιο κάνασι *κατσαμάκι*. Εἶχασι διάφορα ἐργαλεῖα ὡραῖα στὰ σπίτια δουσ. Ἔχνε *τρεπεισιὲς* γιὰ τάλωνια, *σερτίδες*, *γιάμπες*, *δρουκάνια*, *δουκάνια*, *κούτικες*, *ζέβλες*, *δξάγκιες*, *διακόξυλα*. Αὐτοὶ οἱ ζευγολάτες ὀνομάζονται ἀπὸ τὰ κοπέλια τους καὶ τὰ κορίτσια τους ἀφέντηδες. Μέρα νύχτα δουλειά, πὸ πολὺ στὰ καρβούνια, πάντα χρεωμένοι οἱ φουκαράδες στοὺς ἐμπόρους πάλε φτωχοί.

Στοὺς ποταμοὺς ἔχουμε λογιῆς λογιῶ ψάρια: *πέστρουβες*, *ἀσπρόψαρα*, *σαζάνια*, *σαράγια*, *σολίθρες*, *τσαγανούς*, *καραβίδες*, *σάκου*, *νεροφίδες* κλπ. Εἶχαμε καὶ διάφορα *μανιτάρια*, *ψωμομανιτάρια*, *βολίτσες*, *λαβαδίτους*, *ἀγκάνιτους* καὶ *σκουρτσουλιῶτες*.

1. Το Ρηγόπουλο

- Ἔνα ἔμορφο ρηγόπουλο, ἕνα ἄξιο παλλικάρι,
 μιὰ κόρη ἔμορφη ἀγαπᾷ κ' ἡ κόρη δὲν τὸ θέλει
 καὶ ξόδευε στὴν πόρταν τῆς ἑνιά πύργου λογάρι.
 Τοὺς ἔξη πύργου μάλαμα, τοὺς τρεῖς μαργαριτάρι.
 5 Στὰ μάτια δὲν τὴν κύτταζε, στὰ μάτια δὲν τὴν εἶδε,
 μιὰ Κυριακῆ, μιὰ Λαμπρινῆ, μιὰ ἐπίσημο ἡμέρα,
 ἄλλαξε καὶ στολίστηκε στὴν ἐκκλησιὰ παγαίνει,
 Τοῦ νιοῦ καρδιά συχνοχτυπᾷ, τὴν κόρη συντυχαίνει.
 —«Κόρη μ', ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ σὲ πάρω».
 10 Κι' ἡ κόρη ἀπλογήθηκε καὶ τότε συντυχαίνει:
 «Μὰ τὴ γῆ αὐτὴ ποὺ περπατῶ, τὴν ἐκκλησιὰ ποὺ μπαίνω,
 μὰ τὸ σταυρὸ ποὺ προσκυνῶ, ἐσένα δὲ σὲ παίρνω».
 Εὐθὺς ὀπίσω γύρισε στὸ σπίτιν τους νὰ πάγει
 Τὸ δρόμο ὀποὺ πήγαινε, τὴ στράτα, ποὺ περπάτει,
 15 δυὸ μάγισσες ἀντάμωσε, μάννα καὶ θεγατέρα,
 ἡ μάννα ἦταν πέρδικα, ἡ κόρη περιστέρα.
 Ἡ μάννα τῆς ἀπλογήθηκε στὴν κόρη τῆς καὶ λέει:
 —Βλέπεις, κόρη μ', αὐτὸ τὸ νιό, πῶς πάγει θλιβομένος:
 μιὰ κόρη ἔμορφη ἀγαπᾷ, κ' ἡ κόρη δὲν τὸν θέλει,
 20 μόνο ἄς τὴ μχέψουμε, αὐτὸ τὸ νιό νὰ πάρει.
 Τὴ μάγεψαν ὡς τὸ πρωί, κι' ἀπ' τὸ πρωί ὡς τὸ βράδυ.

- Σύρε, ξενέμ, στο σπίτι σας, πάνε στην κάμαρή σου,
καί άναψε τὸ καντήλι σου καί βάλε λίγο λάδι
κιάφρησ' τήν πόρτα σ' άνοιχτή, νάρθη κι αὐτή τὸ θράδυ,
25 —Ποιός εἶδε άμάξι στοῖ γιάλο, καράδι στοῖ λιθάδι,
ποιός εἶδε κέρη έμορφη νύχτα με τὸ φεγγάρι :

2. Ἡ καλογριά

- Καλογριά τραγούδησε έψές βραδὺ στην κλίνη,
καί μάρανε έννια χωργιά καί δεκαπέντε κάστρα
καί μάρανε τὸν Κωνσταντὴ άπάψηλά πὸ κάλαν.
—Βρὲ ποιά ναι αὐτή, πὸ τραγουδεῖ, γυναίκα νά τήν πάρω :
5 Καλόγρησά σάν τάκουσε, θαριά τήν κακοφάνη,
τὸ ράσο της πετροβολά καί τὸ σταυρὸ της λέγει :
—Σύρε ρασέ μ', στην έκκλησιά, σταυρέ μ' στοῖ άγιό Βήμα
καί σεῖς κερπολογάκια μου, εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μνημα,
τί γὼ τώρα θά παντρευθῶ, τὸν Κωνσταντὴ θά πάρω.
10 Κι ὁ Κωνσταντὴς μετάνοισε καλογριά νά πάρει.
—Θέλω νά τὸν καταραστῶ καί πάλι τὸν λυποῦμαι.
Δέκα μαχαίρια νά βρεθῶν, νά κάτσουν στην καρδιά του,
κι' ἔλοι γιατροί Τούρκοι, Ρωμιοί, ἔλοι νά μαζευτοῦνε
καί γὼ διαβάτης νά γενῶ πὸ κει γιά νά περάσω.
15 —Καλημερνῶ σας, κύρ γιατροί, καλῶς τὰ πολεμάτε,
κιάν κόβουν τὰ νιστέρια σας, κόβετε, μὴ λυπᾶστε,
καί γὼ ψιλὸ πανὶ φαίνῶ, σαρανταπέντε πήχες,
τίς δέκα θάζω γιά ξαντό, τίς δεκαχτὼ φυτίλια,
καί τάλλα τὰ έπόλοιπα νά δένουν τοὺς γιαντάδες.
20 —Μῶρ' άνομη, μῶρ' άπιστη τῆς Ἑδρέσσας θεγατέρα,
άν ἤθελες γιά νά κριθεῖς, κρίση γιά νά με κάνεις,
κριτὴ δέν εἶχε νά με πᾶς, κριτὴ γιά νά με κρίνεις,
μόνε με καταράστηκες, δίκια νά με παιδεύεις...

3. Γιάννης ὁ ξενητεμένος

- Μαῦρα μου χελιδόνια κιόλόασπρα πουλιά,
πὸ ἔταν περνάτε άπό τήν Ἄραβία,
φέρτε με καλαμάρι, φέρτε με καί χαρτιά,
νά γράψω στά φτερά σας καί στά φτερούχια σας
5 δυὸ λόγια, δυὸ μαντάτα, τρίγια μηνύματα,
νά πάτε τήν καλή μου καί τὴ γυναίκα μου,
νά με τήν χαρετάτε γιά νά παντρευεταί,
τί εἰγὼ ἔδῶ πὸ ἦρτα καί γὼ παντρεύτηκα,

- 10 πῆρα γυναῖκα χήρα κῆνε καὶ μάγισσα,
μαγεύει τὴ θάλασσα καὶ δὲν κυματεῖ,
μαγεύει τὰ καράβια καὶ δὲν περπατοῦν,
καὶ μάγεψε καὶ μένα καὶ δὲν μπορῶ νάρθῶ.
Σὲν τᾶκουσε ἡ καλή του καὶ ἡ γυναῖκα του,
μαῦρα ροῦχα ἔβαλε γένκε καλογραϊά,
15 μπῆκε μέσ' τὸ καράβι, βγήκε στὴν Ἀρμενιά.
Ρωτᾶ τοῦ Γιάννη τὰ σπίτια, τοῦ Γιάννη τὰ τσαρσιά.
— Ὁ Γιάννης πάει στὴν Πόλη, ἔνε πραγματευτής,
πάγει γιὰ νὰ ψωνίσει τῆς μέδας τὸ βλατί.
— Νὰ μὲ τὸν χειρετάτε, ἔταν ἔρχεται,
20 ἦρτε μιὰ Καλογριούδα, μιὰ κοντοχάμαδη,
κοντολοδαχτυλοῦσα καὶ ποτηρόχειλη.

χαμαδῆ=χαμηλὴ

4. Ὁ Γιαννάκης (1)

- Ἀλήθεια, μάννα μ', διοχνεῖς με, κι ἀλήθεια προβοδᾶς με;
Μὲ τὰ πουλιά θέ νὰ διαβῶ, καὶ μὲ τὰ χελιδόνια,
καὶ τὰ πουλιά θέ νάρτουνε καὶ γὼ πιά δὲ θὰ νάρτω,
ἄχ καὶ σὺ μάννα μ', θὰ τὰ ρωτᾶς, καὶ θὰ τὰ βαριοξετάζεις.
5 — Πουλιά μου τῆς Ἀνατολῆς κι ἀχδόνια μου τῆς Δύσης,
ἔδῳ ἀψηλά ποῦ τρέχετε, κι ἀπ' ἀψηλά πετάτε,
μὴν εἶδατε, μὴν κούσατε, τὸ γιό μου τὸ Γιαννάκη;
Κιαυτὰ ἐπήλεγγῆθηκαν καὶ τήνε συντυχαίνουν.
— Ἐφῆς ἔραδῶ τὸν εἶδαμε σὲ πράσινα λιβάδια,
10 μαῦρα πουλιά τὸν τρώγανε κι ἄσπρα τὸν τριγυρίζουν,
κῆνα πουλί καλὸ πουλί πὸ μακρὰ κοιτάζει,
κι ἄλλο πουλί τὸ ἐρωτᾶ καὶ τὸ βαρυξετάζει.
— Δὲν τρῶς, πουλί μ' μαυτὸ τὸν νιό, μαυτὸ τὸ παλλικάρι;
— Δὲν τρώγω γὼ μαυτὸ τὸν νιό μαυτὸ τὸ παλλικάρι.
15 Τὴν ξαίρω καὶ τὴ μάννα του, ξαίρω καὶ τὸ μπαμπά του,
μὴν τύχει καὶ μὲ λάχουνε, μὴν τύχει καὶ μὲ ἴδουνε
μὴν τύχει μὲ ρωτήξουνε

1) Τὸ τραγούδι ἀτελές.

5. Ὁ Μαβιανὸς

Τρεῖς ἄρχοντες ἐκίθουνταν σὲν ἄργυρὸ τραπέζι.
Ἐνας παινέθη τᾶσπραδου κι ἄλλος μὲ τὰ φλουργιάδου,

- παινέθηκε κιό Μαβιανός ποῦχ' ἔμορφη γυναίκα,
καὶ ἄλλος ἐπηλογήθηκε πὲ τ' ἄλλο τὸ τραπέζι:
- 5 — «Καλὴ τοῦ Μαβιανοῦ καλὴ, τοῦ Μαβιανοῦ γυναίκα,
νὰ μὴ θανείζει τὸ φίλ' τοὺς ξένους, τοὺς διαβάτες.»
Κιό Μαβιανός σὰν τᾶκουσε θαργιά τὸν κακοφάνη,
καὶ τὸ σχαντσέρι ἄρπαξε, κομμάτια τήνε κάνει,
μέσ' τὸν τουρβὰ τήν ἔβαλε στὸ μῦλο τήνε πάγει,
10 θρίσκει τὸ μῦλο ἀχάραγο καὶ τὸ νερὸ κομένο,
πάγει καὶ φράζει τὸ νερὸ χαράζει καὶ τὸ μῦλο.
—Νὰ μύλε μου, καὶ λέσε τα τῆς κούρβας τὰ κομμάτια,
νὰ θγάλεις ἄλεῦρι κόκκινο καὶ πᾶσπαλη-τιγκάτη
καὶ τᾶποχαρᾶδια τοῦ σὰν νικουργιουλι μετᾶξι.

6. Οἱ τρεῖς ἄρχοντες

- Τρεῖς ἄρχοντες ἐκάθονταν σὲν' ἀργυρὸ τραπέζι,
ὁ ἕνας παινέθη τᾶσπρα δου κιό ἄλλος τᾶ φλουργιά δου,
ὁ τρίτος ἐπαينέθηκε ποῦχ' ἔμορφη γυναίκα:
Καὶ τὸν ἐβαρρρίζανε τριγῶ χρόνῳ χαράτσι.
- 5 Πούλησε μύλους δώδεκα ἀμέ τοὺς μολωνάδες,
πάλι δὲν ἐτέλειωσε τριγῶ χρόνῳ χαράτσι.
Πούλησε ἀμπέλι' ἀτρύγητα ἀπὸ τοὺς τρυγητάδες,
ἀκόμα δὲν ἐτέλειωσε τριγῶ χρόνῳ χαράτσι.
Πούλησε χωράφι' ἀθέριστα ἀπὸ τοὺς θεριστάδες,
10 ἀκόμα δὲν ἐτέλειωσε τριγῶ χρόνῳ χαράτσι.
Παίρνει ὁ κοντὸς τὴν ἔμορφη πάγει νὰ τὴν πουλήσει.
Τὸν δρόμο ἐπὸ πᾶγαινε, τὴ στράτα ποὺ περπάτει,
Γιαννίσαρος τὸν ντάμωσε μέσα στὸ σταυροδρόμι.
—Ποῦ πᾶς κοντέ μ' τὴν ἔμορφη; —Πάγω νὰ τὴν πουλήσω.
- 15 —Πές μου τένε τὸ ξόδι της καὶ γὼ νὰ τὴν γοράσω.
—Τὸνα τὸ χεῖλι χίλια ἔχ' καὶ τᾶλλο δυὸ χιλιάδες,
καὶ τὸ λεγνόν της τὸ κορμί ἀμέτρητο λογάρι.

Λεγνὸ=λεπτό

7. Ὁ Μανωλάκης

- Μπρὲ Μανώλη Μανωλάκη, —Μέσ τὸν Γκιουλ μπαχσέ τὴν εἶδα
μπρὲ καλὸ παιδί. καὶ τὴν ἄρεσα.
Τὶ καλὴ γυναίκα πῶχεις —Πές με, πές με τί φοροῦσε,
κιδμορφο παιδί. νὰ σοῦ μπιστευτῶ.
- 5 —Ποῦ τὴν εἶδες, ποῦ τὴν ἄκοες 10 —Νικουργιουλή σάλβάρι φόργιε
καὶ τὴν ἄρεσες; καὶ ἀσπρο λιμπαντὲ

- καὶ γκερντάνι στὸ λαϊμόδη
 κείνο μέκαφε.
 Κι ὁ Μανώλης μεθυσμένος
 15 πάει τὴν ἔσφαξε.
 Τὸ ταχὺ ταχὺ σηκώθη
- καὶ τὴν ἔκλαψε :
 — Σήκω πάπια μ', σήκω χήνα μ',
 σήκω κι ἄλλαξε,
 20 τὰ χρυσὰ σου ρούχα βάλε
 καὶ συργιάνισε.

8. Ἡ Βλάχα

- Ἐφίνω γειὰ στοὺς φίλους μου
 καὶ γειὰ τοὺς ἀδερφοὺς μου
 καὶ γὼ πάγω στὰ Γιάννενα.
 Πάγω καὶ γὼ στὰ Γιάννενα
 5 στοῦ Μπέγιογλου τὸ χάνι,
 πῶνα ἢ βλάχα ἢ κυρά,
 ἢ θλάχα ἢ ἔκκουσμένη,
 πῶχει τὰ χίλια πρόβατα,
- τὰ πεντακόσια γίδια.
 10 — Λύκος νὰ φάει τὰ πρόβατα
 καὶ ἡ ἀλεποῦ τὰ γίδια
 καὶ μιὰ μεγάλη ἄρρωστιά,
 νὰ εὐρεὶ τὸν τσαμπάνο,
 νὰ μείνει ἢ βλάχα μοναχιά,
 15 νὰ πὰ νὰ τὴν φιλήσω.

κυρά=κυρά

9. Ὁ Κυνηγὸς

- Σηκώνουμ' ὁ καημένος,
 σὰν παραπονισμένος
 θάζω τὰ ἄρματά μου,
 πάγω νὰ κυνηγῶ.
 5 Καὶ βλέπω ἕναν πύργο,
 ποὺ ἔλαμπε σὰν τὸ νῆλι,
 πουλὶ καθόνταν πάνω
 καὶ γλυκοκελαηδαῖ,
- καὶ στὸν κελαηθισμὸ του,
 10 μὲ φάνηκε νὰ λέει :
 «Χαρήτε ἔσεῖς σὶ νέοι
 πῶ ἔχτε τὸν καιρὸ,
 χαρὰν χαρὰν χαρήτε,
 καιρὸν μὴν καρτερεῖτε,
 15 τί ὁ καιρὸς περνᾷ
 καὶ πίσω δὲν γυρνᾷ».

10. Ἡ Χιώτισσα

(τραπεζικὸ καὶ χορευτικὸ)

- Κάτω στὸ γυαλό, κάτω στὸ περιγιάλι,
 Πλύνουν Χιώτισσες, κοντὲς παπαδοπούλες.
 Καὶ μιὰ Χιώτισσα κοντὴ παπαδοπούλα,
 ἔρχε κι ἔπλυνε τάντροῦ ὀης τὸ μαντήλι.
 5 Κεῖ ποὺ τῶπλυνε καὶ τὰσπροσκαπουνοῦσε,
 γέρθηκε ἄνεμος μαγίστρος ντρεμοντάνα,
 καὶ προσήκωσε τὸ γυροφούστανό της,
 καὶ προφάνηκε τὸ ἄσπρο ὀης ποδάρι,
 ναῦτες τῶδανε μέσα ἀπ' τὸ καράδι.
 10 — Λάμνετε, παιδιά, λάμνετε, παλλικάρια,

Σημ. Ὅταν χορεύεται, σὲ κάθε στίχο τραγουδιέται καὶ τὸ «νεραντζοῦλα φουντωτή».

για να φτάσουμε αυτό, που λάμπει εμπρός μας,
 κι αν είναι μάλαμα, νάναι το ριζικού μας
 κι αν είναι κοπελιά το καραβοκυρού μας.
 Δέγγταν μάλαμα, δέγγταν το ριζικού μας,
 15 εΐταν κοπελιά το καραβοκυρού μας.

δέγγταν=δέν εΐταν

11. Τὸ ποτάμι κή μηλιά

Δέν σοῦ τόπα, ποταμέ, νερό μὴν κατεθάσεις,
 καὶ νερό κατέθασες, μὴ θάλασσα γιομάτη ;
 Κατέθασες καὶ μινιά μηλιά τὰ μῆλα φορτωμένη,
 καὶ κάτω στήν ρίζα τῆς κλήμα'χε φυτεμένο.
 5 Κάνει σταφύλια κόκκινα καὶ τὸ κρασί μωσχάτο,
 πίνουν οἱ ἄντροι καὶ μεθοῦν, κορίτσια κιόμορφαίνουν,
 πίνουν το καὶ οἱ ἄσχημες καὶ ροδοκοκκινίζουν.
 "Ἄς τόπινες καὶ σὺ μαννέ, μὲνά νά μὴ μὲ κάνεις,
 τί μέσα ποῦ μὲ ἔκανες, κανά καλὸ δὲν εἶδα,
 10 στήν ξενητεία γυρίζω,
 ξένες πλύνουν τὰ ρούχα μου, ξένες τὰ σαπουνίζουν.
 πλύνουν τα μινιά, πλύνουν τα δυό, στίς τρεῖς πετροβολοῦν τα.
 — Πάρε, ξένε μ', τὰ ρούχα σου, πάνε τὸ δρόμον ποῦρτες,
 ἐδῶ δὲν εἶναι μάννα σου, οὔτε καμινιά δική σου...

κανά=κανένα, μέσα ποῦ=ἀφότου, πάνε=πήγαινε, προστακτ.
 Σημ. "Όταν τραγουδιέται μετὰ τὸν α' στίχο λένε: ἀγγελοβεργολυγεή' στὸ β' στίχο:
 ρομπομπό, καλέ, ρομπομπό.

12. Τὸ Ψαρόπουλο

Ἐγώ μαι τοῦ ψαρά ὁ γυιός, μὰ τᾶστρο, μὰ τὸν οὐρανὸ
 καὶ πῆγα νὰ ψαρέψω, μαῦρα μάτια νὰ διαλέξω.
 Χτυπῶ τὴν πρώτη καμκιά, βοήθησε ἡ Παναγιά.
 Καὶ πιάσα δυὸ ψαράκια, ἔδωσ' ὁ θεὸς λαυράκια.
 5 ἔσχισα τίς κοιλίτσες τους, εἶχαν καημὸ οἱ καρδίτσες τους
 καὶ θγήκαν τρεῖς κοπέλλες, ἔδωσε ὁ θεὸς ὠραίες.
 Ἐμινιά εἶταν μὲ τὸν Γαλατᾶ, κράταε τὸ νοῦ της δυνατά,
 ἢ ἄλλ' μὲ τὸ Νιοχώρι, τοῦ Χατζηγγιαννᾶ' ἢ κόρη.
 Ἐμινιά ἢ μικρότερη, εἶταν ἢ ὁμορφώτερη,
 10 εἶταν καὶ ἀμὲ τὴν Πόλη, καὶ τὴν ἀγαποῦσαν ἔλοι.
 Καὶ τὴν ἀγάπησα καὶ γώ, νὰ τήνε πάρω δὲν μπορῶ,

- καὶ τὸ σπίτι δὴς δὲ ξεύρω, γιὰ νὰ πάγω νὰ τὴν εὔρω.
 Παίρνω τὸ δρόμο τὸ δρομί, νὰ ζῆς ἀγάπη μου χρυσή,
 δρομί τὸ μονοπάτι, θάσασα πῶχ' ἢ ἀγάπη.
- 15 Τὸ μονοπάτι μὲθγαλε στὴν κόρη ποῦ με τρέλλανε,
 στῆς ἀγαπῶς τὴν πόρτα, σὰ νάξευρα καὶ πρῶτα,
 Καὶ τίς γειτόνισσες ρωτῶ : —Ποῦναι ἡ ἀγάπη πάγαπῶ;
 —Εἶναι πᾶνω καὶ κοιμᾶται καὶ κανένα δὲ θυμᾶται.
 Τηρῶ στὰ παραθύρια της, δάφει σουρμέ τὰ χεῖλια της,
 20 ἐλέπω τὸ ἡλιακό της, κόβε τὸ βασιλικό της.

κόβε=έκοβε μέ=ἀπό

13. Ὁ Γιαραίνης

- Ἐφῆς ποῦσουν, γιαραίνη μου, κάπα-λάμδα-ἰῶτα-χι,
 ποῦ ἦσουν καλέ μου, κάπα καὶ λάμδα-ἰῶτα.
- Ἐφῆς ἦμουν στὴ μάνα μου, προφῆς στὴν ἀδερφή μου,
 κι ἀπόφα κι ἄλλη μιὰ βραδυά, στὴν ἀγαπητικὴ μου,
- 5 Ἐφῆς παγώνια ἐπικὰ κι ἀντίπροφες ἐρυγόνια, :
 καθῆσα καὶ μαγέρεψα, καὶ κάμα μιὰ νταβέρνα,
 ἔλο ξανθὲς ἐκάλεσα καὶ ἔλο μαυρομιμάτες,
 ἔλες φιλι τίς γύρεψα, κι ἔλες φιλι με δῶσαν.
 Καὶ μιὰ ξανθή, μέλαχρονὴ ζητῶ καὶ δὲ με δίνει,
 10 καὶ γὼ τὴν καταράστηκα στὰ βρόχια μου νὰ πέσει.
 Ρίχνω τὰ βρόχια στὸ γιάλο, τὰ ξόβεργα στοὺς κάμπους,
 ρίχνω καὶ τὴ χρυσὴ θελιά στὴ θρύση ποῦ γεμίζει.
 Πάγω στὴ θρύση δὲν εἶναι, στὰ ξόβεργα καὶ ἔχι,
 20 πάγω καὶ στὴ χρυσὴ θελιά, τὴν θρίσκω πιγιασμένη.
 Ἐσκύψα καὶ τὴν φίλησα, Αὐγούστου μιὰ δευτέρα,
 καὶ μῶσκιζε τὸ στόμα μου, σαράντα μιὰ ἡμέρα . . .

Σημ. Στὸ τραγούδι με τὸν πρῶτο στίχο τὸ : κάπα-λάμδα-ἰῶτα-χι καὶ στὸ β' στίχο
 τὸ : κάπα καὶ λάμδα ἰῶτα.

Καθῆσα=ἐκάθησα. κάμα=ἐκαμα. μῶσκιζε=μύριζε.

14. Ὁ Κωνσταντῖνος

- Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μικρός, ὁ μικροκωνσταντῖνος,
 τὸ Μάη γεννήθη ὁ Κωνσταντῆς, τὸ Μάη ἐβαφτίσθη,
 τὸ Μάη τὸν ἦλθε μήνυμα στὸν πόλεμο νὰ πάγει.
 Τὸ δάθιο του ἐκαλιθωνε νύχτα με τὸ φεγγάρι,
 5 θάζει ἀσημένια πέταλλα, μαλαματένιες λότητες
 καὶ ἡ ἀγαπῶ τοῦ ἔλεγε ἀπὸ τὸ παραθύρι :
 —Ἐσύ διαβαίνεις, Κωνσταντῆ, καὶ μένα ποῦ μὰφίνεις :

- Πρῶτα σάφρινω στὸ Θεὸ κῦστερ' στὴν Παναγία,
κῦστέρις κιδοῦστερις στὴ καρδιακιά μου μάννα.
- 10 «—Μάννα μου, μάννα μου γλυκειά, μάννα μου ζαχαρένια,
διαδάνω καὶ σάφρινω γεϊά, σάφρινω τὴν καλή μου,
σάφρινω τὴ γυναῖκα μου, τὴν ἀγαπητικὴ μου,
καλὰ νὰ τὴν περηγοῦς, καλὰ νὰ τὴν προσέχεις».
- Ἐκόμκ ὁ λόγος του βραστὰ κι ἀπηλογιά κρατιέται,
15 πὰ στὸ σκαμνὶ τὴν κάθισε κι ἀντρίκια τὴν ξουρίζει,
δίνει δὴν δέκα πρόβρατα, καὶ κείνα ψωρικισμένα,
δίνει δὴν καὶ τρία σκυλιά, καὶ κείνα λυσσασμένα.
- Πάρε νόμφη τὰ πρόβρατα, πάρε νόμφη τὰ γίδια,
πάρε νόμφη καὶ τὰ σκυλιὰ νὰ πάγεις νὰ τὰ θόσκεις,
20 κιὰν δὲν χιλιάσουν τὰ πρόβρατα κιὰν δὲν μωριάσουν τὰ γίδια,
καὶ τὰ σκυλιὰ ἐξήντα δυὸ, στοὺς κάμπους μὴ κατέβεις.
Παίρνει ἡ νόμφη τὰ πρόβρατα καὶ τὸ σταυρό της κάνει :
- «Ἐλα Χριστὲ καὶ Παναγιὰ καὶ τὸ μονογενῆ σου,
εἰς τὸ θουνὸ ποὺ ἐρίσκουμαι γὰ φτάσει ἡ εὐχή σου».
- 25 Γενῆκαν χίλια πρόβρατα καὶ πεντακόσια γίδια
καὶ τὰ σκυλιὰ ἐξήντα δυὸ, στοὺς κάμπους κατεβαίνει,
βλέπει ἕνα νέο ποὺ ἔρχεται πεζὺς κι ἀρματωμένος :
- Καλημερῶ σε τσόμπανε. —Καλῶς τὸν Κωνσταντῖνο.
—Καὶ ποῦ με ξαίρεις, τσόμπανε, πάμα ὁ Κωνσταντῖνος ;
—Ἐγὼ σὲ ξαίρω, Κωνσταντῆ, τί εἶσαι ἐδικός μου,
τὴ μάννα σου παράγγειλες, τὴν καρδιακιά σου μάννα,
ἄλλα τὴν ἐπαγγέλλεις κι ἄλλα μοῦ εἶχε κάνει.

Σημ. Στὸ τραγούδιμα μετὰ τὸν α' στίχο λένε: *Κὺρ Κωνσταντῖνε μάτια μου, στὸν β' στίχο : ὦχ μάννε, μάννε.*

15. Ἡ ἀρετὴ κιὸ γέρος

- Ἐνας γέρω—γεροκαλόγερος, στέρνει προξενητὴ τὴ μάννα του,
εἶχε θυγατέρα τὴν Ἀρετῆ, 10 καὶ προξενητάδες τὸν κύρην του.
στὸ νερὸ τὴν παίρνει μετὰ τὸ σταμνί, —Κορὴ μ', ὁ γιός μου σάγαπεί,
εἶταν τὸ πηγάδι πολὺ βαθύ, μὰ ντρέπεται νὰ σοῦ τὸ πῆ,
5 καὶ τὸ παραστάμνι πολὺ θαρὺ, —Σὰ ντρέπεται γιὰτ' ἔρχεται,
ἔδρωσε ἡ κόρη καὶ πύρωσε, στὴν πόρτα μας καὶ στέκεται :
καὶ στεγνοσφουγκίσθη κ' ὠμόρ-15 Πῆς τότε νὰ μὴ ντρέπεται,
[φαίνε, συχνὰ πυκνὰ νὰ ἔρχεται.
Ἄγὸρι τὴν εἶδε τὴν ἄρεσε, πέστονε νάρθει τὸ πρῶι.

- νά πιούμε τόν καφέ μαζί,
 ἂν θέλ' ἄς ἔρθει τὸ κεντί,
 20 νά φάμε καὶ τὰ δυὸ μαζί,
- ἂν θέλ' ἄς ἔρθει τὸ θραδύ,
 νά φάγει *σουπουγγὲ σαπί.*»

2) *σουπουγγὲ σαπί* = τὸ σκουπόξυλο.

16. Τάγορι καὶ ἡ ξανθὴ

- Ἄγορι πέτρες πελεκᾷ
 στὰ μάρμαρα καὶ στὰ νησιά,
 με τὸναν του τὸ χέρι,
 5 στὰ μάρμαρα τῆς Πόλης.
 Κυραῖ Ἐξανθὴ τὸν κύτταζε
 —στὰ μάρμαρα καὶ στὰ νησιά,—
 πὸ πὰ στὸ παραθύρι,
 —στὰ μάρμαρα τῆς Πόλης.
 —Ἄγορι μ' ποῦν τὸ χέρι σου,
 10 —στὰ μάρμαρα, τὰ μάρμαρα—
 καὶ πελεκᾷς με τὸνα ;
 —στὰ μάρμαρα τῆς Πόλης.
- «Δώδεκα χῆρες φίλησα,
 —στὰ μάρμαρα καὶ στὰ νησιά—
 15 καὶ δέκα παντρεμένες,
 —στὰ μάρμαρα τῆς Πόλης,
 δέκα πέντε λεύτερες,
 —στὰ μάρμαρα, τὰ μάρμαρα—
 κιόχτῳ ἀραβωνιασμένες,
 20 —στὰ μάρμαρα τῆς Πόλης,
 καὶ ἄς φιλοῦσα τὴν Κυραξανθὴ
 —στὰ μάρμαρα καὶ στὸ νησί.—
 —κιᾶς μέκοσαν καὶ τᾶλλο,
 —στὰ μάρμαρα τῆς Πόλης.

17. Ἡ Ροδοστιανὴ κοπέλλα

- Μωρὴ κασαμπαλίδισσα, Ροδοστιανὴ κοπέλλα,
 κράτει τὰ περιστέρια σου μὴν ἔρθουν στὴν αὐλὴ μου,
 καὶ φάγουνε τὸ στάρι μου καὶ πιοῦνε τὸ νερό μου,
 καὶ πάρουν καὶ στὰ νύχια τους τὸ χῶμα τῆς αὐλῆς μου,
 5 τί γὰρ τὸ χῶμα θέλω το καὶ τὸ νερὸ κρατῶ το,
 τὰ κάνω ἕνα *γχιούλ-μπαχισέ*, νὰ χτίσω ἕνα *σαράγι*,
 νὰ βάλω νιούς, νὰ βάλω νιές, νὰ βάλω παλλικάρια,
 νὰ βάλω καὶ μιὰ νιόνυφη, νεοστεφανωμένη.

γχιούλ-μπαχισέ = ροδόκηπος, *σαράγι* = παλάτι.

18. Βουργαροπούλα

- Βουργαροπούλα θέριζε
 —βουργάρα, βουργάρα—
 σένα πλατὺ χωράφι,
 βουργάρας θεγατέρια.
 5 ὀρδίνια, ὀρδίνια θέριζε
 —βουργάρα, βουργάρα—
- κιὸρδίνια κοιλοπόνια,
 —τζανῆμ μενίμ Θεδώρα.—
 Πὰ στὸ δεμάτι ἀκούμπησε
 10 —βουργάρα, βουργάρα—
 καὶ κάμε τὸ παιδάκι,
 σὰν τὸ Γιωργισπουλάκι.

- Μέσ τήν τσαντίλα τῶθαλε
 —βουργάρα, βουργάρα—
 15 και πάει νά τὸ πουλήσει,
 —βουργάρας θεγατέρα.—
 Τὸ δρόμο θπου πήγαινε,
 —βουργάρα, βουργάρα
 τὴ στράτα θπου περπάτει,
 20 —τζανήμ, μπενίμ βουργάρα—
 Γιανίτσαρος τὴν ντάμωσε
 —βουργάρα βουργάρα—
- μέσα στὸ σταυροδρόμι,
 —τζανήμ, μπενίμ Θεδώρα.—
 25 —Ποῦ πάς, βουργάρα, τὸ παιδί ;
 —Πάγω νά τὸ πουλήσω.
 —Πές μου, βουργάρα μ^ο, τὴν τιμὴ
 καὶ γὼ νά τὰγοράσω.
 —Τῶνα τὰχειλί: χίλια ἔχ^ο
 30 καὶ τἄλλο δυὸ χιλιάδες
 καὶ τὸ λιγνὸ του τὸ κορμί,
 ἀμέτρητο λογάρι.

Σημ. Εἰς τὸν α' στίχον κάθε φορά τὸ: βουργάρα—βουργάρα. Εἰς τὸν β' στίχον: Τζανήμ, μπενίμ Θεδώρα

19. Ἡ θυγατέρα τῆς χήρας

- Στάψηλά τὰ παραθύρια,
 κάθονται δυὸ μαῦρα φρίδια,
 καὶ χοράτευαν καὶ λέγαν,
 γιὰ μιὰ χήρας θεγατέρα,
 5 ποὺ φοργὲ τὰ λερωμένα
 καὶ τὰ λεροφορεμένα.
 —Ρίξτα κάτω τὰ καημένα
 κέλα θράδου μὲ τὰ μένα,
 καὶ σὰ ἰδεῖς κακὸ πὲ μένα,
 10 νὰ μὲ κόψει τὰξινάρι,
 νὰ μὲ κάμει μέλια μέλια, (1)
 μέλια μέλια καὶ μερέλια
- καὶ καμπόσα κοματσέλια,
 νὰ μὲ ρίξει στὸ ποτάμι.
 15 νὰ μὲ πάρει τὸ ποτάμι,
 νὰ μὲ πᾶν' στὰ κύματά του,
 στὰ κλοθογυρίσματά του,
 καὶ ποὺ πλένουν οἱ **κουρτέσες**,
 οἱ λυγνὲς οἱ λεγνομέσες,
 20 νὰ μὲ πάρει μινὰ πὲ κείνες,
 νὰ μὲ κάτσει στὴν ποδιά της,
 νὰ μετρήσω τὰ κομπιά της,
 καὶ τὰ κομποθήλυκά της.

1) κομμάτια.

20. Τὸ περιστέρι

- Στὸ θεριότικο τὸ δρόμο πορπατεῖ μιὰ περιστέρα,
 τὰ ποδάρια της πλυμένα καὶ τὰ νύχια της κομμένα,
 κιὸ καλὸς της καταπόδι.—Γάλια γάλια περιστέρα,
 μὴ λερώσεις τὸ σαντέ σου καὶ τὸ γύρω τοῦ βλατιοῦ σου,
 5 τί σὲ πᾶ σῆνα μαργέλε.—Πάγε με καὶ λέγω σέ το,
 τὰ χηρέψεις νὰ σὲ πάρω.—Πὰ μὲ πᾶρεις, πὰ μὲ πᾶγεις;
 —Πάνω στὰ ψηλά θουνά, ποῦνε τὰ νερὰ θροσάτα,
 καὶ τὰ δέντρα φουντωτά.

πᾶ=ποῦ θά

21. Ὁ νιὸς καὶ τὸ περιβόλι

- Τώρα ἔχω ἓνα χρόνο,
 πῶχω στὴν καρδιά μου πόνο, 15
 καὶ πονῶ κι' ἀναστενάζω,
 κι' εἶλους τοὺς γιατροὺς φωνάζω.
 5 —Κὺρ γιατρέ μου, γιάτρεψέ με,
 τὴ ζωὴ μου χάρισέ με,
 τείμαι νιός, τείμαι κοπέλι, 20
 τείμαι ζάχαρη καὶ μέλι.
 Τώρα θέλω νὰ πετάξω
 10 καὶ στοὺς οὐρανοὺς νὰ φτάξω,
 τοὺς ἀγγέλους νὰ κατεβάσω,
 καὶ τὴ θάλασσα νὰ δειάσω, 25
 νὰ τὴν κάμω περιβόλι,
 πιὸ καλύτερο ἀπ' τὴν Πόλη,
 νὰ φυτέψω λεμονίτσες,
 λεμονιές πορτοκαλίτσες.
 Τὴ Δευτέρα τίς φυτεύω,
 καὶ τὴν Τρίτη τίς κλαυδεύω,
 τὴν Τετάρτη κάνουν φύλλο,
 καὶ τὴν Πέμπτη κάνουν μῆλο,
 τὴν Παρασκευὴ τὸ βράδυ,
 πᾶγ' ὁ κλέφτης νὰ τὰ πάρει.
 —Κλέφτη, μὴ κλέψεις τὰ μῆλα,
 μὴ κλωνοκοπᾶς τὰ φύλλα,
 τᾶχει ἀγᾶς μου μετρημένα,
 στὸ τευτέρι περασμένα.

22. Τὸ πράσινο δέντρο

- Ποιὸς εἶδε πράσινο δέντρο, —δαχτυλοφρύδα καὶ μικρὴ,
 νᾶχει ἀσημένια φύλλα, —μαύρα μάτια, μαύρα φρύδια,
 καὶ στὴν κορφή μαλάματα, —κοράσια μὲ τὰ κλιάματα,
 στὴ ρίζα κρύα θρόνη, —παιὸς νὰ πιῇ καὶ νὰ γεμίσει:
 5 Σκύπτω καὶ γὼ νὰ πιῶ νερό, —φιῶ τὸν ἄσπρο τῆς λαμῆς,
 νὰ πιῶ καὶ νὰ γεμίσω — καὶ νὰ μὴ τὴν ἄσπρη.
 Ἐχασα τὸ μαντῆλι μου, —καημὸ πούχαν τὰ χεῖλια μου,
 τὸ χρυσοκεντημένο, —χαρὰ εἶταν τὸ καημένο,
 ἔπου μὲ τὸ κεντούσανε —καὶ μὲ τὸ τραγουδοῦσανε,
 10 τρία πᾶρθενα κοράσια, —σὰν τοῦ Μάη τὰ κεράσια.
 Ἡ μιά εἶταν μὲ τὸ Γαλατᾶ, —κρατᾶ τὸ νοῦ τῆς δυνατᾶ,
 ἡ ἄλλη μὲ τὸ Νισχώρι, —τοῦ Χατζηγιαννάκ' ἡ κόρη,
 ἡ τρίτη, ἡ μικρότερη, —εἶταν ἡ ἐμορφότερη,
 εἶτανε καὶ ἄμὲ τὴν Πόλη —καὶ τὴν ἀγαποῦσαν ἔλοι,
 15 καὶ τὴν ἀγάπησα καὶ γὼ, —νὰ τὴν ἐπάρω δὲ μπορῶ,
 καὶ τὸ σπίτι τῆς δὲν ξεύρω, —γιὰ νὰ πάγω νὰ τὴν εὔρω.
 Παίρνω τὸ δρόμο τὸ δρομί, —νὰ ζῆς ἀγάπη μου γλυκῆ,
 δρομί τὸ μονοπάτι, —θάσσανα πῶχ' ἡ ἀγάπη!
 Τὸ μονοπάτι μέθγαλε —στὴν κόρη ποὺ μὲ τρέλλανε,
 20 καὶ στὴς ἀγαπῶς τὴν πόρτα, —σὰ νὰ ἤξαιρα καὶ πρῶτα,
 καὶ τίς γειτόνισσες ρωτῶ : —Ποῦνα ἡ ἀγάπη πάγαπῶ ;
 —Εἶναί πάνου καὶ κομᾶτα : —καὶ κανένα δὲ θυμᾶται.
 Τ'ηρῶ στὰ παραθύρια τῆς, —θάψει σουρμὲ τὰ φρύδια τῆς,
 βλέπω στὸ ἡλιακό τῆς, —κόθει τὸ θοσιλό τῆς.

23. Μάθετε και μένα ρόκα

	Κάτω στὰ πράσινα λιβάδια, κάδαν τρία παλλικάρια. Γιὰ τὸ μικρὸ τὸ παλλικάρι, —πανουκλίτσα νὰ τὸ πάρει, 5 πούδαλε γυναίκεια ρούχα, κοριτσιίστικα φακιδίλια. Παίρνει ρόκα, παίρνει ἀδράχτι,	παίρνει πάγει στὰ κοράσια, —Καλημέρα σας κορίτσια. 10 —Μπρὲ καλῶς τὴ Μαριωρίτσα. —Μάθετε και μένα ρόκα, νὰ σὰς μάθω γῶ τραγούδια, τὰ παλιὰ καὶ τὰ καινούργια.
--	--	--

24. Τὸ ποντίκι

	Πῆγε τὸ ποντίκι καὶ κλέψε τὸ φυτίλι πὸ μέσα ἀπ' τὸ καντήλι, πὸ ἐφεγγε καὶ κέντα 5 ἢ κόρη τὸ μαντύλι. Πῆγε καὶ ἡ γκάτα καὶ πνίξε τὸ ποντίκι, πὸ κλέψε τὸ φυτίλι, πὸ μέσα στὸ καντήλι, 10 πὸ ἐφεγγε καὶ κέντα ἢ κόρη τὸ μαντήλι. Πῆγε καὶ ὁ σκύλος καὶ ἔσκισε τὴ γκάτα, πὸ πνίξε τὸ ποντίκι, 15 πὸ φάγε τὸ φυτίλι, πὸ μέσα τὸ καντήλι, πὸ ἐφεγγε καὶ κέντα ἢ κόρη τὸ μαντήλι. Πῆγε καὶ τὸ ξύλο 20 καὶ σκότωσε τὸ σκύλο, πὸ ἐπνιξε τὴ γκάτα, πὸ πνιξε τὸ ποντίκι, πὸ κλέψε τὸ φυτίλι, πὸ μέσα στὸ καντήλι, 25 πὸ ἐφεγγε καὶ κέντα ἢ κόρη τὸ μαντήλι. Πῆγε καὶ ὁ φούρνος καὶ ἔκαψε τὸ ξύλο πὸ σκότωσε τὸ σκύλο, 30 πὸ ἐπνιξε τὴ γκάτα,	πὸ πνίξε τὸ ποντίκι, πὸ κλέψε τὸ φυτίλι, πὸ μέσα τὸ καντήλι, πὸ ἐφεγγε τὴν κόρη, 35 καὶ κέντα τὸ μαντήλι. Πῆγε τὸ ποτάμι καὶ ἔσθυσε τὸ φούρνο πὸ ἔκαψε τὸ ξύλο, πὸ σκότωσε τὸ σκύλο, 40 πὸ ἐπνιξε τὴ γκάτα, πὸ πνίξε τὸ ποντίκι, πὸ κλέψε τὸ φυτίλι, πὸ μέσα ἀπ' τὸ καντήλι, πὸ ἐφεγγε καὶ κέντα, 45 ἢ κόρη τὸ μαντήλι, Πῆγε καὶ ὁ θῶκος καὶ ἤπιε τὸ ποτάμι, πὸ ἔσθυσε τὸ φούρνο, πὸ ἔκαψε τὸ ξύλο, 50 πὸ σκότωσε τὸ σκύλο, πὸ ἐπνιξε τὴ γκάτα, πὸ κλέψε τὸ φυτίλι, πὸ μέσα ἀπ' τὸ καντήλι, πὸ ἐφεγγε τὴν κόρη καὶ κέντα τὸ μαντήλι. 55 Πῆγε καὶ ὁ λύκος καὶ ἔφαγε τὸ θῶκο, πὸ ἤπιε τὸ ποτάμι, πὸ ἔσθυσε τὸ φούρνο, πὸ ἔκαψε τὸ ξύλο, 60 πὸ ἔκαψε τὸ ξύλο,
--	---	--

	πού σκότωσε τὸ σκύλο,	πού ἤπιε τὸ ποτάμι,	
	πού ἔσχισε τὴ γκάτα,	πού ἔσθυσε τὸ φούρνο	
	πού πνίξε τὸ ποντίκι,	πού ἔκαψε τὸ ξύλο,	
	πού κλέψε τὸ φυτίλι,	πού σκότωσε τὸ σκύλο,	
65	πὸ μέσα τὸ καντήλι,	75	πού ἐπνίξε τὴ γκάτα,
	πού ἔφεγγε τὴν κόρη	πού φάγε τὸ ποντίκι,	
	καὶ κέντα τὸ μαντήλι.	πού κλέψε τὸ φυτίλι	
	Πῆγε τὸ τουφέκι	πὸ μέσα ἀπὸ καντήλι,	
	καὶ σκότωσε τὸ λύκο,	πού ἔφεγγε τὴν κόρη	
70	πού ἔφαγε τὸ βῶκο,	80	καὶ κέντα τὸ μαντήλι.

25. Νύφη καὶ πεθερὰ

Ἔστειλέ με ἡ πεθερά μου, νὰ πάγω στὸ παγγῆθρι,
 ἔβαλε μέσ τὸν τουρβά μου πέντε πῆτες σὰν ἀκόνια,
 δεκαχτὼ μαῦρα λιθάκια, τῆς ἀκρίδας τὸ ποδάρι,
 καὶ τοῦ μέρμηγκα τὴν πλάτη, καὶ τοῦ ποντικῶ τὸ μάτι,
 5 καὶ παρέγγελνέ με κιόλα: «Μὲ φτωχὸ μὴν πᾶς καὶ κάτσεις,
 μᾶρχοντα μὴν κούβεντιάσεις, τὰ (!) σὲ φάνε τὸ ψωμί σου,
 τὸ ψωμί τὸ σημητένο, τὸ γυρτακοσκινισμένο
 καὶ τὸ δευτεροπλασμένο», πέντε χρόνο κῆνα μῆνα,
 ἔκαμνα ἓνα πᾶσμα νῆμα, ἐγλύσα τὸ στὸ θελόνη
 10 καὶ καλαμουδιάστικα τὸ πᾶ στοῦ καρυδιοῦ τὸ τσέφλι.

1) τὰ=τι θὰ=διότι

26. Ἡ μαργαριταρένια

	Μαργαριτάρι ἔσπερνα,	καὶ θερισμὸ δὲν ἔχει,	
	μαργαριταρένια μου,	μαργαριτοπλεγμένη,	
	τὴν ἄκρα τὸ ποτάμι,	Παίρνει ἀργάτες δῶδεκα,	
	μαργαριταροπλεγμένη.	μαργαριταρένια μου,	
5	Ἄρι ἄρι τὸ ἔσπερνα,	15	νὰ πᾶ νὰ τὸ θερίσει,
	μαργαριταρένια μου,	μαργαριτοπλεγμένη.	
	νὰ πυκνοφυτρώσει,	Ὅλημερίτσα θερίζαν	
	μαργαριτοπλεγμένη.	μαργαριτοπλεγμένη	
	Καὶ κεῖνο πυκνοφύτρωσε,	καὶ θερισμὸ δὲν ἔχει,	
10	μαργαριταρένια μου,	20	μαργαριταροπλεγμένη.

27. Τὸ φεγγαράκι

Τὸ φεγγαράκι τὸ λαμπρό,	Πάγω στὴν Πόλη πλῆκαπῶ,
πού μέφεγγε καὶ περπατῶ.	πῶχει τὰ σπίτια τὰ ψηλά,

5 τὰ παραθύρια μὲ γυαλιά,
 νὰ διῶ τὴν κόρη πάγκαπῶ,
 πῶς σιέται, πῶς λιγίζεται,
 πῶς στραβοφακιολίζεται,
 πῶς τὴν ἐθέρνει ἢ μάννα της,
 10 μὲνα κλωνὶ βασιλικό.

28. Σὲ παντρεύω

—Θεγατέρα, σὲ παντρεύω,
 σὲ σπιτονοικοκερεύω
 καὶ σὲ παίρνω μπερμπεράκι,
 ἄξιο παλλικαράκι.
 5 —"Ἄχ νινέμ' δὲν τότε θέλω,
 φαρμακεύσμαι, πεθαίνω.
 "Ὀλη μέρα μπερμπερίζει
 καὶ τὸ θράδου μουρμουρίζει.
 —Θεγατέρα σὲ παντρεύω,
 10 σὲ σπιτονοικοκερεύω
 καὶ σὲ παίρνω κουντουράκι,
 ἄξιο παλλικαράκι.
 —"Ἄχ, νινέμ', δὲν τότε θέλω
 φαρμακεύσμαι, πεθαίνω.
 "Ὀλη μέρα ντάνκα ντούκα
 καὶ στὸ θράδου ψωμί θούκα.
 15 —Θεγατέρα, σὲ παντρεύω,
 σὲ σπιτονοικοκερεύω
 καὶ σὲ παίρνω μπακαλάκι,
 ἄξιο παλλικαράκι.
 20 —"Ἄχ, νινέμ' δὲν τότε θέλω,
 πέφτω κάτω καὶ πεθαίνω.
 "Ὀλη μέρα στὸ ποδάρι,
 σὰ γανίτικο μουλάρι.
 —Θεγατέρα, σὲ παντρεύω,
 25 σὲ σπιτονοικοκερεύω
 καὶ σὲ παίρνω γκειμιτζάκι,
 ἄξιο παλλικαράκι.
 —"Ἄχ, νινέμ', τώρα τὸ θρήγκες,
 μέσα στὴν καρδιά μου μπήγκες.
 30 "Ὅταν κάτσει στὴν κουβέρτα,
 εἶναι ὁ νοῦς του στὴ γυναῖκα,
 ἔταν κάτσει στὰ κουπιὰ του,
 εἶναι ὁ νοῦς του στὰ παιδιὰ του,
 κιόταν πάγει στὸ ταξίδι,
 35 θὰ μού φέρνει καὶ φικασίδι,
 κιόταν ἔρθει ἀπὸ τὴν Πόλη,
 θὰ μού φέρει καὶ ρολόγι,
 κιόταν πάγει γιὰ τὴν Προύσα,
 θὰ μού φέρει καὶ τὰ λοῦσα.

Σημ. Ἡ Γάνος ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Ὄρους ἔτρεφε πολλὰ μουλάρια.

29. Τὸ δοξάρι

"Ἐχασε τοῦ Ἀνδρονίκη ὁ γιὸς πολεμικὸ δοξάρι,
 δὲν τῶβρε νιὸς νὰ τὸ χαρεῖ καὶ γέρος νὰ τὸ κρύψει,
 μὲν τῶβρε μιὰς χαρκιάς παιδί, χαρκιάς καὶ μουτζωμένης,
 μέσ' τὸ τσουβάλι τῆβαλε
 καὶ τὸ τσουβάλι εἶχε σιὰ καὶ κόλλησε καὶ κἀη.

30. Τὸ ντουγούνι (')

Τσαγανὸς κάνει ντουγούνι,
 κάλεσε τὸ μελεγούνι,
 ἦρτε κάλεσε καὶ μένα,
 κάλεσε καὶ τὴν Κουρτέσσα
 5 —Πηδηχτή, μωρὴ Κουρτέσσα.
 πήδηξε καὶ ἔλα μέσα.
 Πάει καὶ ὁ μέρμιγγας
 σφιχτὰ ζωσμένος.

- Πάρτε με καὶ μένα τὸν κακόμοιρο, με τὸ ζουρνὰ στὸ στόμα.
 10 φραγιά νὰ κουδανάω. —Πάρτε με καὶ μένα τὸν κακόμοιρο
 Πάει καὶ ὁ σιλφαγκὸς ζουρνὰ γιὰ νὰ σὰς παίζω.
 με τὸ νταβούλ' στὸ νῶμο, —Πάει καὶ ὁ τσαγανὸς
 —Πάρτε με καὶ μένα τὸν κακόμοιρο 20 με τὸ μασιγὶ στὸ χέρι
 νταβούλι νὰ σὰς παίζω. —Πάρτε με καὶ μένα τὸν κακόμοιρο
 15 Πάει καὶ ὁ τζιτζικας νανάθω τὰ τσιγάρια.

1) Ὁ γάμος

31. Κατσιβελος ψυχομαχεῖ

- Κατσιβελος ψυχομαχεῖ χαρχαλομαγκές, 15 χαρχαλομαγκές,
 χαρχαλομαγκές 15 νὰ παίζεις νὰ χορεύεις,
 κὴ κατσιβέλλα κλαίγει καχηρὲς μαγκές.
 καχηρὲς μαγκές. Σάφινώ τὴ τσουμπούκα μου,
 5 —Ἐσὺ πεθαίνεις, μάστορα, τσιγάρια νὰ φουμάρεις,
 χαρχαλομαγκές καχηρὲς μαγκές.
 καὶ μένα ποὺ μάφινεις; 20 Σάφινω καὶ τὴ θράκα μου,
 καχηρὲς μαγκές. με δυὸ χιλιάδες ψεῖρες,
 —Σάφινω τὸν *καμπὰ ζουρνὰ* χαρχαλομαγκές.
 10 χαρχαλομαγκές, Σάφινω καὶ τὴ φέσα μου,
 νὰ παίζεις νὰ γλεντίζεις, με δυὸ δαχτύλια λέρα.
 καχηρὲς μαγκές. 25 καχηρὲς μαγκές.
 Σάφινω τὴ νταβούλα μου,

32. Ὁ κακόμοιρος (1)

- Σάββατο βραδὺ με διώχναν οἱ ἐδικοὶ με τὸ σπίτι μας,
 τὸν κακόμοιρο, με τὸ σπίτι μας καὶ με τὴ γειτονιά μας.
 Τόπο δὲν ἦρα ὁ κακόμοιρος, χωρὶς νὰ πὰ νὰ μείνω,
 μόν' ἓνα δεντρί, γιαρενοπούλα μου, τοῦ κάμπου κυπαρίσσι.
 5 Καὶ κείνο μέλεγε, κείνο με παρεκάλει:
 —Ἐνέμ' πέζεψε, ζένεμ' γιὰ δὲν πεζεύεις:
 Νά, ἡ ρίζα μ', γιαρένη μου, καὶ δέσε τ'ἀλογό σου,
 νά, κοί κλώνοι μου καὶ σφάλωσ' τ'ἀρματά σου,
 νά, καὶ ὁ ἦσκιος μου καὶ πλάγιασ' ἡ ἀφεντιά σου.
 10 Καὶ κοιμήθηκε καὶ πλήρωσε τὸ νοῖκι.
 —Δὲν εἶδα δεντρί, δεντρί νὰ συντυχαίνει.
 —Ἐμᾶς στὸν τόπο μας τὰ δέντρα πελεκοῦν τα,
 κάνουν δα σκαμνιά καὶ ἔμορφες καθίζουν.

1) Βλέπε μουσική, Ἄρχεῖον Τ. Β'

33. Ὁ κυνηγός

Μιά μέρα εἶταν σκόλη καὶ δὲν εἶχα δουλιά,
παίρνω τὸ τουφεκάκι μ' καὶ πάγω γιὰ πουλιά.
Λαγούς πουλιά δὲ βρήκα, μὲν βρήκα μνιά μηλιά,
τὰ μῆλα φορτωμένη κιὰπάνω κοπελιά.
5 Ἐγὼ τὴν ὠμιλοῦσα, κείνη δὲ μὲ μιᾶ,
κόβει ὠραῖο μῆλο καὶ μὲ πετροβολᾶ.
Πλώνω νὰ σώσω μῆλο, πιάνω τὸ χέρι της
βοήθα, Παναγιά μου, νὰ γίνω τέρι της.

34. Ἡ βοσκοπούλα

Μιά βοσκοπούλα, ροδοπλασμένη, καὶ περικάλει τὴν Παναγιά
τᾶρνι της χάνει στὴν ἐρημιά. ὦφ, καραγκιόζα μ' τὴν Παναγιά.
Ὠφ, τᾶρνι της χάνει στὴν ἐρημιά. 10—Ἄχ Παναγιά μου γλυκεῖα παρθένα,
Κάπελπισμένη στὰ ὄρη τρέχει φανέρωσε με πῶναι τᾶρνι
5 καὶ τὸ ζητάει μάπελπισιά. ὦφ, καραγκιόζα μ', πῶναι τᾶρνι,
Ὠφ, καραγκιόζα μ' μάπελπισιά φανέρωσε με πῶναι ἡ λευκή.
Καὶ τὸ σταυρὸ της στὰ ὄρη κἀνει

35. Ἡ μαυροφορεμένη

—Μαννέ, σὸ θάμα παῖδα ψὲς σαυτὴ τὴ γειτονιάτσα!
Φοροῦσε ἡ μάνα κόκκινο κιὴ θεγατέρα μαῦρο.
Κὴ γειτονιά τὴν ἐρωτᾶ καὶ τὴν βαρυξετάζει:
—Κορὴ μ', γιὰ δὲ στολίζεσαι. κορὴ μ', γιὰ δὲν ἀλλάζεις;
5 —Καὶ τί καλὸ νὰ θυμηθῶ, νὰ στολιστῶ ν' ἀλλάξω,
ποῦ ἀντράς μου ξενητεύτηκε τώρα δώδεκα χρόνια,
στῆς Ἀλεξάνδρας τὰ βουνά, τὰ πυκνοφυτεμένα
καὶ μάφισε μωρὸ παιδί ποῦ γένκε παλλικάρι;
Στὸ παραθύρι στάθηκε, στὴ θάλασσα κυττάζει,
10 ὀλέπει καρᾶβια ποῦ ἔρχονται τούρκικα καὶ ρωμέικα.
Τὸν καπετάνιο ἐρωτᾶ καὶ τὸν παραβοκώρη.
—Μὴν εἶδατε, μὴν γούσατε τὸν ἐδικό μ' πατέρα;
Κιὸ καπετάνιος ἀπαντᾶ μὲ μάτια δακρυομένα.
—Παιδί μου τὸν μπαμπάκα σου, παιδί μου τὸν μπαμπά σου,
15 μὴν τὸν ἐπεριμένετε τί πρὸ πολλοῦ ἐτάφη
στῆς Ἀλεξάντρας τὰ βουνά, τὰ πυκνοφυτεμένα.

36. Ὁ ἐρωτημένος

- Μαννὲ στήν κόρη ποῦεῖδα φῆς στήν ἐκκλησιαῖς τὴν πόρτα,
 κιᾶς τὴν ἐφίλου μινὰ θραδυὰ κιᾶς ἐγγὴ καὶ ἡ ψυχὴ μου.
 Σῶπα νόγιε νύγιούτσιε καὶ γὼ νὰ σὲ **δροוניάσω**.
 Γυναίκαε ροῦχα φόρεσε, κορτοίτικα φακιόλια,
 5 πᾶνε καὶ στάσ' στήν πόρτα τηε καὶ στάσου στήν αὐλὴ τηε,
 καὶ χτύπησε τὸν **κρίκελο**. ποῦνε στὴ θύρα πάνω,
 καὶ κείν' θὰ ξέβει νὰ σὲ δεῖ, νὰ σὲ ρωτήσῃ κιόλα :
- Ποιὸς εἶναι κάτω ποῦ θροντᾶ τὸν κρίκελο ποῦ παίζει ;
 —Ἡ μάννα μου με ἔστειλε ξόμπλια γιὰ νὰ με μάθειε.
 10 —Κορὴ μ', τί ὥρα εἶν' αὐτὴ καὶ τί ξομπλιά νὰ μάθειε,
 σύρε ξένη μ' στὸ σπίτι σας, σύρε καὶ ἔλα αὔρι.
 —Ἡ μάννα μου με παρήγγειλε πίσω νὰ μὴ γυρίσω.
 —Συρέτε, δοῦλεε νοίξετε τὴν κόρη νάρθει ἀπάνω.
 —Καλησπερνῶ σας, λυγερή, —Καλῶς τὴν κόρη τὴν καλή,
 15 Συρέτε δοῦλεε, στρώσετε τὴν κόρη νὰ πλαγιάσει.
 —Ἡ μάννα μ' με παρήγγειλε μόνη νὰ μὴν πλαγιάσω.
 —Συρέτε δοῦλεε στρώσετε τὴν κόρη νὰ πλαγιάσει,
 στρώστε φαρδιά, στρώστε πλατυὰ, στρώστε γιὰ δυὸ νομάτους,
 Καὶ μέσα στὰ μεσάνυχτα, ὥρα τὸ μεσονύχτι,
 20 κούγουν τὴν κόρη ποῦ θογγᾶ, καὶ βαρυναστενάζει.

37. Ἡ Μαρίκα

- Ἄν πᾶς, Μαρίκα μ', στὸ νερό, καὶ σὺ νὰ μὴν τόμολογᾶς.
 πές με καὶ μένα τὸν καιρό, —Νινέ μου, παραπάτησα
 καρτέρα με νάρτω καὶ γὼ, 10 καὶ τὸ σταμνὶ μου τσάκισα
 νὰ σὲ θολώσω τὸ νερό, —Δὲ μνοιάζει στραβοπάτημα
 5 νὰ σοῦ τσακίσω τὸ σταμνί, μὸν μνοιάζ' ἀγουραγκάλισμα,
 νὰ πᾶς στὴ μάννα σου ἀδειανή, —Νινέ μου, ξαναστεῖλε με
 κὴ μάννα σου νὰ σὲ ρωτᾶ, καὶ σὺν τὸ κάνω δεῖρε με.

38. Ἡ μοιρασιά

- Πέντε παλλικάρια κῆξη κοριτσάκια,
 πῆγε κῆνας γέρος γιὰ νὰ τὰ μοιράσει,
 ἔτυχε στὸ γέρο μινὰ καλὴ κοπέλλα
 πῆρε τὴν ὁ γέρος στὸ μῦλο τήνε πάγει.
 —Κάθησε γέρο μ', κάθησε γιὰ νὰ σὲ ψειρίσω,
 Κάθησε ὁ γέρος γιὰ νὰ τὸν ψειρίσει,
 κοιμήθηκε ὁ γέρος, ἔφυγε ἡ κοπέλλα,

Ξύπνησε ὁ γέρος, ζητάει τὴν κοπέλλα.
Σιέτα, γέρε μ', σιέτα, γκάϊντα κουδουνίζεις
καὶ τὰ κουδουνίζεις καὶ τὴ γῆ στολίζεις.

39. Παπαδιές—καλογριές

Πέντε δέκα παπαδιές κῆξ ἑπτὰ καλογριές,
μνιά τὴν ἄλλη λέγανε: —Ντὲ νὰ κολουμπήσουμε,
ντὲ νὰ κολουμπήσουμε νὰ δροσολογήσουμε.
Κεῖ ποὺ κολουπούσανε καὶ δροσολογούσανε,
5 —πᾶει κῆνας καλόγερος κλέφτει τὰ ρασάκια ντους,
κλέφτει τὰ ρασάκια ντους, τὰ πουκαμισάκια ντους.
—Δὸς μας τὰ καλόγερε, δὸς μας τὰ ρασάκια μας,
δὸς μας τὰ ρασάκια μας, τὰ πουκαμισάκια μας,
κιθποϊαν θέλεις ἀπὸ μᾶς, διάλεξε καὶ πάρε μνιά,
10 —Διάλεξε καὶ πῆρε μνιά, μνιά κουτσὴ καλογριά.

40. Ἡ γριά

Ἐκὰς ἐφείριστηκε,
σταρσφακιολίστηκε,
ἡμέρ κῆνα ψείραρο
εἶταν ὡσὰν βούβαλος,
5 τὸν μαγείρεψε πὲ τὸ ρύζι
καὶ τὸ μαχαλὰ μυρίζει,
τὸν ἐκάνει ἀπὸ τὸ λάδι
καὶ τὸ μαχαλὰ μοιράζει.

Ἐκὰς ἐφείριστηκε,
σταρσφακιολίστηκε,
ἡμέρ κῆνα ψείραρο
εἶταν ὡσὰν βούβαλος,
τὸν μαγείρεψε πὲ τὸ ρύζι
καὶ τὸ μαχαλὰ μυρίζει,
τὸν ἐκάνει ἀπὸ τὸ λάδι
καὶ τὸ μαχαλὰ μοιράζει.

41. Αὐγερινὸς

Ἐγὼ ρόδι σὲ ζήτηξα, αὐγερινέ μου,
καὶ σὺ σταφύλια μεδίνες, ἔιντε πίσου, πίσου, πίσου.
Δὲ θέλω τὸ σταφύλι σου, αὐγερινέ μου,
τὸ τσαλαπατημένο,
5 ρίξτο κάτω τὸ καημένο,
μὸν θέλω τὸ χειλάκι σου, αὐγερινέ μου,
τὸ κοκκινοθαμμένο, πίσου, πίσου, πίσου.
Ἄγαπημένο μου πουλί, αὐγερινέ μου,
πέισματα μὴ μὲ κάνεις,
10 τί ἔχω δύστυχη καρδιά, πεθάνω καὶ μὲ χάνεις.

42. Ἡ ράφτρια κή μηλιά

- | | | | |
|----|-----------------------------|----|------------------------------|
| | Ράφτριας ἤμου κέρραθα | 20 | δῶκε με καὶ ἦπια το, |
| | ροῦχα γιαντισάρικα | | πάλι ξαναγύρεψα, |
| | καὶ βλατιὰ σπιτιάνικα· | | πάλι ξαναδῶκε με |
| | ἄλλη μέρα ἔρραφτα | | μέσ' τῆ μέσ' τὸν ποταμό, |
| 5 | καὶ τὸ θράδου ἔσκαφτα, | | ποῦταν τὸ νερὸ κρυό, |
| | ἔσκαφτα τὸ χῶμα μου, | 25 | τὸ ποτάμι: σιγανό, |
| | τῆ μηλιά τὸ πήγαινα : | | σιγανὰ θρέχει ὁ Θεός. |
| | —Νά, μηλιά μ', τὸ χῶμα μου, | | σιγανὰ ψιχάλιζε, |
| | δὲμ' καὶ σὺ τὰ ἄνθια σου, | | σιγανὰ καὶ τὸ πουλί, |
| 10 | τὰνθια σου, τὰπάνθια σου | | κάθησε στὸ νῶμα μου |
| | καὶ τὰ κικινιάδια σου, | 30 | κέϊπε με κρυφὸ στάφτι : |
| | νὰ τὰ στολιστῶ καὶ γώ, | | «Αὔριο θὰ παντρευτῆς, |
| | νὰ κατέβω στὸ γυαλό, | | πάρεις γέρο πάρεις νιό, |
| | νὰ μαρκίνω μόνε δυό, | | πάρεις δώδεκα χρονῶ, |
| 15 | δυάδερφούς παραδερφούς, | | νὰ πάγει ὁ γέρος στὴ δουλιά, |
| | καὶ τῆς χήρας τὸν υἱό, | 35 | καὶ ὁ νιὸς στὴν ἀγκαλιά, |
| | ἔψες τὸν εἶδα στὸ νερό, | | καὶ τὸ δώδεκα χρονῶ |
| | μὲ τὸ μαντήλι στὸ λαϊμό, | | νὰ μᾶς κουδανεὶ νερό. |
| | γύρεψάτονα νὰ πιῶ, | | |

43. Ὁ Καπετὰν Λευτέρης (1)

- Ἔνκ Σαβδάτο θράδου μινὰ Κυρτακή πρωί,
σκοτώσαν τὸ Λευτέρη στὸ μπακιλί.
Τοῦρκοι τὸν ἐσχότωσαν, Ρωμιοὶ τὸν θάψανε,
καὶ δυὸ ἄρμενοποῦλες, κεῖνες τὸν κλάψανε:
- 5 — «Κρίμα Λευτέρη κρίμα, ποῦ σὲ σκοτώσανε,
αὐχάρκατσαναῖοι ποῦ σὲ προδόσανε.
— «Κρίμα Λευτέρη μ' κρίμα, κρίμα στὴ λεβεντιά,
ποῦ ἄφισες τὴ γυναίκα μὲ δυὸ μωρὰ παιδιά.»
— «Δὲ λυποῦμαι τὴ γυναίκα οὔτε καὶ τὰ παιδιά,
10 λυποῦμαι τᾶρματά μου, ποῦ δὲν τὰ χάρηκα.»
— «Λευτέρη τᾶρματά σου τὰ δώσανε φωτιά
καὶ κάμανε καμπάνα μέσ' στὴν ἀγιά Σοφιά.

1) Ὁ Καπετὰν Λευτέρης εἶταν κλέφτης στὰ βουνὰ τοῦ Μικροῦ Αἴμου.

44. Τὰ λεμόνια

- | | | |
|------------------------|---|---------------------------|
| Τὸ λεμόνι εἶναι ἕνα, | 5 | τὰ λεμόνια εἶναι τρία, |
| ἔλα κόρη μ' μετὰ μένα, | | μαῦρα μάτια μαῦρα φρύδια, |
| τὰ λεμόνια εἶναι δυό, | | τὰ λεμόνια τέσσερα |
| ἔδγα κόρη νὰ σὲ διῶ. | | γὼ γιὰ σένα τὴν ἔσειρα, |

- | | | |
|----|--|---|
| | τὰ λεμόνια εἶναι πέντε, | τὰ λεμόνια εἶναι ἑννιά, |
| 10 | ἀναψε κερὶ καὶ φέγγε,
τὰ λεμόνια εἶναι ἕξη,
ἀναψε κερὶ κιὰς φέξει,
τὰ λεμόνια εἶναι ἑφτά, | πῆραμε γυναίκα νιά,
τὰ λεμόνια εἶναι δέκα,
πῆρα ἔμορφη γυναίκα,
τὰ λεμόνια ἔντεκα, |
| | ἔμάθαμέν τα κι' αὐτὰ, | 20 |
| 15 | τὰ λεμόνια εἶναι ὀχτώ,
ἔμάθαμέν το κι' αὐτό, | πορπατεῖ λεβέντικα,
τὰ λεμόνια δώδεκα,
πορπατεῖ κιὰρχόντικα. |

45. Κάλαντα τῶν Χριστουγέννων

- | | | |
|---|---|---|
| | Κυρὰ Θεοτόκο ἐκοιλοπόνα,
ἐκοιλοπόνα καὶ παρεκάλει,
ἐπαρεκάλει τοὺς ἁγίους ἔλους,
τοὺς ἁγίους ἔλους, τοὺς ἀρχαγ-
[γέλους, 10 | —Βοηθήστε με τούτη τὴν ὥρα,
τὴ βλογγιμένη, τὴ δοξασμένη.
Ὡστε νὰ πάνε καὶ νὰ γυρίσουν
μημὴ νὰ φέρουν Χριστὸς γενῶνται.
Σὺν ἡλίος φέγγει, σὰ νιὸ φεγγάρι,
5 |
| 5 | τοὺς ἀρχαγγέλους τοὺς ἀποστόλους: | σὰ νιὸ φεγγάρι, τὸ παλλικάρι. |

46. Τῶν Θεοφανείων

- Σήμερα εἶναι τὰ φῶτα, τὰ φωτεινά,
κιαῦριο τῆς κυρᾶς μας τῆς Παναγίας.
Θέλω ν'ἀνέβω στὸν οὐρανό,
νὰ θαφτίσω Κυρίου παιδί,
5

νὰ τὸ θέσω μύσσο καὶ λίβανο,
νὰ τὸ θέσω θεὸν ἀληθινό.

47. Στὸν κάθε νοικοῦρη

- Ἦρθαμε στὸν ἀφέντη μας τὸν καλονοικοῦρη.
Ἀφέντη μου στὸ σπίτι σου χρυσὸ καντήλι φέγγει,
χωρὶς ἀλύσοι κρέμεται, χωρὶς τὸ λάδι φέγγει,
σὺν βάλει λάδι καὶ κερὶ φέγγει τὸ Σαλονίκη,
5

φέγγει τὰ Γεροσόλυμα καὶ τοῦ Χριστοῦ τὸν τάφο.
Χριστέ μ', ὄντας σὲ σταύρωναν οἱ ἄνομοι οἱ Ἑβραῖοι,
οἱ ἄνομοι καὶ τὰ σκυλιὰ καὶ τρισκαταραμένοι.
στὸ Φαραγόννη πήγανε νὰ φκιάσουνε περόνια,
κεῖνοι τοῦ εἶπαν τέσσερα καὶ κείνος κάνει πέντε.

- 10

Βάζουν τὰ δυὸ στὰ χέργια του, τὰ δυὸ στὰ δυὸ του πόδια,
τὸ πέμπτο τὸ φαρμακερὸ τὸ κάτσιν στὴν καρδιά του,
νὰ τρέξει αἷμα καὶ νερό, νὰ λυγῶθῃ ἡ καρδιά του.
Καὶ μεῖς πολυχρονοῦμεν σε, τὸν πρῶτο νοικοῦρη,
νὰ τὸν φυλάγει κιὸ Χριστὸς πάντα νὰ ζῆ καὶ νᾶναι.

48. Στους γεωργούς

- Ἦρταμε στὸν ἀφέντη μας, τὸν πρῶτο ζευγολάτη
 πῶχει βουβάλια δράκοντες κι ἀλλέτρι σιδερένιο,
 τὰ κάμνει τὴν ἡμέραν δου τριῶ κι ὠ χωράφι.
 τὰ κάμνει το, τὰ σπαίρνει το, τὰ διβολᾶν το κι ὄλα.
 5 καὶ μεῖς πολυχρονοῦμεν τὸν τὸν πρῶτο ζευγολάτη,
 νὰ τὸν φυλάει κι ὁ Χριστὸς πάντα νὰ ζῆ καὶ νᾶναι.

49.

- Ἀκοῦς το τί σὲ μῆγυσε ἢ ἀρραθωνιαστικιά σου:
 «Νὰ πᾶς νὰ πάρεις τὸ φιλι μὴ θρέξει μὴ χειμᾶσει».
 — Ἐγὼ ὅταν θρέξει περπατῶ, κ' ὅταν χιονίσει τρέχω,
 κι ὅταν καταβῆ ὁ Δούναβις ὁ βάθιος μου περνᾶ τον.
 5 — Βάθιο μ', πέρνατο, νὰ σᾶγοράσω τσόλι,
 νὰ θάλω καὶ στὸ τσόλι σου φουντες μαργαριτένιες,
 νὰ σᾶρτιντήσω τὴ νταή, σαράντα πέντε φουχτες.
 — Ποῖς εἶναι τὴ διαβόλου ὁ γυιός, πᾶρ τη νὰ μὴν τὴν πάρει.
 νὰ παίξουμε μὲ μαχαίριες κι ὄποιος νικήσει ἄς πάρει.

ἀρτιντήσω—αὐξήσω

50. Ἡ μοναχοκόρη (Ἀρετή)

- Μνια μάγνα μνια καλήμαννα μέσο τις καλές τις μάννες,
 ποὺ εἶχε τις ἐννια τις γιοί, τὴν Ἀρετὴ μονάχη,
 στὰ σκότεινά τὴν ἔλουγε, νύχτα μὲ τὸ φεγγάρι,
 καὶ στὸ χρυσὸ αὐγερινὸ πλέκει τὰ πλόκαμά της.
 5 Ἡροξενιτάδες βγήκανε, πὸ μέσο ἀπὸ τὴν Πόλη,
 φουτοῦνε καὶ ξαναρωτοῦν ποῦ νὰ θρουν τέτοια κόρη.
 Ἐδῶ ποὺ καταλήγουμε, ἐδῶ ἔχει τέτοια κόρη,
 ἐδῶ ἔχει τέτοια λυγερὴ ξανθὴ καὶ μαυρομμάτα,
 νᾶναι μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ μὲ τὰ μαῦρα μάτια.
 10 Ὅλα τὰ δέρφια δὲ στρένε κι ὁ Κωνσταντῖνος στρέγει.
 — Μανέμ', ἄς τήνε δώσουμε τὴν Ἀρετὴ στὰ ξένα.
 ποῦμαι καὶ γὼ πρᾶματευτής, νὰ παχίνω, νὰ κονεύω.
 Ἦρθε ὁ καιρὸς ὁ δύστυχος, χρόνος δυστυχημένος,
 κι ἀπόθαναν οἱ ἐννια γιοὶ κι ἀρρώστησε ἡ μάγνα.
 15 Ἦρθε τὸ ψυχασάββατο ποὺ κλαῖν' τοὺς πεθαμένους,
 ἀρκουδιστὴ, γονατιστὴ στὰ μνήματα παγαίνει,
 σβλα τὰ μνήματα ἐκλαίγε σβλα παρηγοριούταν,
 στοῦ Κωνσταντῖνοῦ τοῦ μικροῦ παρηγοριὰ δὲν εἶχε.

- ²Ανάθεμά σε, Κωνσταντή, καί μυριανάθεμά σε,
 20 ἐσὺ μῆκαμες κῆδωσα τὴν Ἄρετὴ στὰ ξένα.
³Ἀκοῦει τὸ μνημῆμα ὅπου βογγᾷ, καὶ θαρυκακστενάζει.
 —Σώπα, μαννέ μ, μὴν κλαίγεις σύ, τὴν Ἄρετὴ θὰ φέρω.
 Κάνω κιβούρι ἄλογο, τὸ σάβανό μου σέλα,
 καὶ τὰ κιβουροκάρφια μου πέταλλα στ'ἄλογό μου.
 25 **Τὰ κεῖ** πῆρε καὶ θρῆκεν τὴν εἰς τὸ χορὸ χορεύει,
 σαράντα γύρους ὁ χορὸς κῆ Ἄρετὴ τὸν σέρει.
 —Ἐλα, Ἄρετῆ, στὸ σπίτι μας, ἡ μάννα μας πεθαίνει.
 Τὸ δρόμο ἔπου πῆγαιναν τὴ στράτα ποὺ περπάτουν,
 κούγαν πουλιὰ νὰ κελαῖθοῦν, πουλιὰ γιὰ νὰ τὸ λέγουν:
 30 «Ποῖς εἶδε νέα ζωντανή μὲ νιὸ ἀποθαμένο.»
 —Φοβοῦμαί σε κὺρ Κωνσταντή, μοιᾶζεις σὰν πεθαμῆνος.
 —Περπάτα ἀδερφούλα μου, μὴν κούεις τὰ πουλάκια,
 πουλιὰ εἶναι ἄς κελαῖθοῦν, πουλιὰ εἶναι ἄς λέγουν.
Τὰ κεῖ πῆγαν καὶ χτύπησαν στῆς μάννας τῆς τὴν πόρτα.
 35 —Ποῖς εἶναι κάτου, ποὺ θρονιά, τὸν **κρίμελο** ποὺ παίζει;
 ἂν εἶναι ξένος νὰ διαθεῖ, δικὸς μου γάρτεi πάνω,
 κιᾶν εἶναι ὁ πικροχάρακας, γι' ἄλλο γυὸ δὲν ἔχω.
 —Δὲν εἶναι ὁ πικροχάρακας, μὲν εἶναι ἡ Ἄρετῆ σου.
 Ὡστε νὰ δῆ τὴν Ἄρετῆ ἔσθυσε ἡ πνοή της,
 40 κιῶστε νὰ δῆ τὸν Κωνσταντὴ ἐβγήκε ἡ ψυχὴ της.

(Πρβλ. Θεσμικά Τ. Β-σ. 397—400).

51. © κυνηγὸς καὶ ἡ καλογριά

- Κυνηγὸς ποὺ κυνηγοῦσε εἰς τὰ δάση μιὰ φορά,
 ἔτυχε νὰ συναντήσῃ μιὰ ἐρημοκκλησιὰ.
 Προχωρεῖ καὶ μπαίνει μέσα μὲ λυπητερὴ καρδιά,
 βλέπει καὶ γονατισμένη μιὰ μικρὴ καλογριά.
 5 —Καλογραία μου, τῆς λέει μία χάρη σὲ ζητῶ,
 πέσμε πόσα χρόνια ἔχεις, ἔπου κατοικεῖς ἐδῶ;
 —Τρία χρόνια ἔχει τὴν ὄπου ἀσκητητιῶ,
 τὸ ψωμί μου εἶναι χόρτα, τὸ κρεβάτι μου παυτό,
 καὶ μιὰ πέτρα μαξιλάρι, —ἔτσι μοῦτανε γραφτό.
 —Ὡ καλόγρια, τῆς λέει, τῶνομά σου ἐπιθυμῶ,
 10 ἄς τὸ μάθω κιᾶς πεθάνω μέσ' τὸ παρεκκλήσι αὐτό.
 —Τῶνομά μου δὲ στὸ λέγω, γιατί θὰ μὲ λυπηθῆς,
 γιατί σεῖσαι; ἡ αἰτία καλογραία νὰ μὲ δῆς.

- “Αχ καλόγρια τῆς λέγει, ξεῦρε πῶς σὲ ἀγαπῶ,
 ἔλα γιὰ νὰ γίνουμ' ταῖρι, καὶ νὰ ζήσουμε τὰ δυό.
 15 —Πῶς τὸν ἔρκο νὰ πατήσω τὸ Θεὸ νὰπαρηθῶ,
 πῶχει τῶρα τόσα χρόνια, ἔπου ἀσκητῶ ἐδῶ;
 —“Ἐλα πάτησε τὸν ἔρκο καὶ παντρέψου μινιά φορᾶ,
 πάρε με τὸν κυνηγάρη, ποὺ σὲ ἀγαπῶ πιστά.
 “Ἄου ἰδῆς δυὸ κυπαρίσσια καὶ στῆ μέση μιὰ σμυρτιά,
 20 ἐκεῖ μέσα εἶμαι θαμένος κἔλα φῶς νὰ μὲ κλαῖς.

52. Νὰ μὴν τὸ κάνει ἄλλη

- Ἡ Μάρω κάδαν στὰ ψηλά καὶ λιανοτραγουδοῦσε.
 Γυαλί βαστᾶ στὸ χέρι τῆς, τ' ἀκάλλη τῆς κυττάζει.
 —“Ακάλλι μου, ἀκάλλι μου, τὸν Γιάννη δὲν τὸν πιάνει!
 Σύρε καὶ ἔλα μιὰ θραδυά, Κώστα μου παλλικάρη.
 —Φοβοῦμαι Μάρω, σκιάζομαι, φοβοῦμ' ἀπὸ τὸ Γιάννη.
 —Ὁ Γιάννης πάγει στὸ βουνό, θ' ἀργήσει γιὰ νὰ ἔρτει.
 Νὰ κι' ὁ Γιάννης ἔρχεται μὲ τὸ πλόι κυνήγι.
 σύρνει τὰ λάφια ζωντανά, τ' ἀρκούδια μερωμένα:
 —“Ἀνοιξε Μάρω ανοίξε, νὰ μπᾶσω τὸ κυνήγι.
 —Φοβοῦμαι Γιάννη μ' σκιάζομαι, φοβοῦμαι τὰ ἀρκούδια,
 μόν' πάνε τα στῆ μάννα σου, ποὺ εἶναι μαθημένη.
 Δίνει βιτσιὰ τὸ μαῦρο του, στῆς μάννας του πηγαίνει:
 —Ἡ Μάρω Κώστα πισφαλεῖ, ἡ Μάρω Κώστα ἔχει!
 Δίνει βιτσιὰ τᾶλόγου του στὸ σπίτι του πηγαίνει.
 Δίνει κλωτσιὰ τὴν πόρτα του καὶ μέσα τὴν ἐμπάζει!
 Βρίσκει τὴ Μάρω ἀγκαλιά, τὸν Κώστα σ' ἓνα στρώμα,
 καὶ τοὺς κατακομμάτικσε, στὸ μύλο καὶ τοὺς πάει:
 “Ἄλεσε μύλε μ', ἄλεσε κορμί χαριτωμένο.
 τ' ἀλεύρι θγάλε κόκκινο καὶ τὴν πασπάλ' μελάνι,
 νὰ γράψουν σὲ γραμματικοί: νὰ μὴν τὸ κάνει ἄλλη

πισφαλεῖ=ἀπιστεῖ, κρύβει